

(5) Škola jmen (名家 míngjiā), škola yinu a yangu (陰陽家/阴阳家 yīnyángjiā)

Škola jmen

辨, 辯 biàn = rozlišit, rozřezat

1) Hui Shī 惠施 (4. stol. př. n. l.)

Mistr Zhuang a mistr Hui se spolu procházeli podél hráze u řek Hao. Zhuangzi řekl: „Podívejte, jak se ty bělice svobodně prohánějí ve vodě! To je pro ryby to pravé potěšení!“

Mistr Hui na to řekl: „Ale vy přece nejste ryba, tak odkud víte, že to ryby těší?“

Zhuangzi řekl: „Vy přece nejste já, odkud tedy víte, že já nevím, co ryby těší?“

Mistr Hui odpověděl: „Já nejsem vy a skutečně o vás nemohu vědět všechno. Ale stejně tak vy nejste ryba, a nemůžete tudíž vědět, že ji to těší.“

Zhuangzi řekl: „Prosím, vezměme to znovu od začátku. Když jste řekl: ‘Odkud víte, že to ryby těší?’, již jste věděl, že to vím, a ptal jste se na to, odkud to vím. Nuže, vím to tady odtud, z hráze nad řekou Hao.“

2) Gōngsūn Lóng 公孫龍/公孙龙 (3. stol. př. n. l.)

- dílo *Gōngsūnlóngzǐ 公孫龍子*

→ „Pojednání o bílém koni“ (Báimǎ lùn 白馬論/白马论):

Lze říci: „Bílý kůň není kůň“?

Lze.

Jak je to možné?

„Kůň“ je určením tvaru, „bílý“ je určením barvy. Určit barvu a tvar není totéž, jako určit [pouze] tvar. Proto říkám: bílý kůň není kůň.

Kvůli tomu, že kůň má barvu, tvrdíte, že to není kůň, avšak na světě není bezbarvých koní. Lze tedy říci, že na světě nejsou koně?

Koně jistě mají barvu, a proto jsou bílí koně. Pokud bychom tvrdili, že koně nemají barvu, že jsou prostě jen koně, jak bychom mohli získat bílého koně? Proto platí, že bílá není kůň. Bílý kůň je kůň spolu s bílou, bílá spolu s koněm. Proto tvrdím, že bílý kůň není kůň.

Máme-li bílého koně, nelze říci, že nemáme koně. Nelze-li říci, že nemáme koně, jakpak by [to, co máme,] nebyl kůň? Pokud máme bílého koně, pak máme koně; čím by totiž byla bílá bez koně?

Pokud někdo shání koně, lze mu nabídnout hnědého nebo černého koně. Pokud však někdo shání bílého koně, hnědého ani černého koně mu nelze nabídnout. Avšak tvrdíme-li, že bílý kůň je prostě kůň, pak to, co sháníme, se ničím neliší. A pokud se to neliší, pak se ani bílá neliší od koně. Neliší-li se to, jak je pak možné, že jednou lze [nabídnout] hnědého nebo černého koně a podruhé nelze? Vzájemné vylučování možnosti a nemožnosti je zřejmé. Proto platí, že hnědí a černí koně jsou totéž a lze říci: „máme koně“, avšak nelze říci: „máme bílého koně“. To je důkazem tvrzení, že bílý kůň není kůň.

Škola yinu a yangu

→ korelativní kosmologie

→ klasifikační systémy: *yīn yáng* 陰陽/阴阳, pět fází *wǔ xíng* 五行

→ Zōu Yǎn 鄒衍/邹衍 (1. pol. 3. stol. př. n. l.)

yin: slabé, tmavé, pasivní, ustupující, ženské, chladné ...

yang: silné, jasné, aktivní, prosazující se, mužské, horké ...

Komentář pana Zuǒ (Zuǒzhuàn 左傳/左传):

Šestero energií (qì 氣/气) označuje stín (yīn), Slunce (yáng), vítr, déšť, tmu a světlo. Odděleny od sebe utvářejí čtyři roční doby, seřazeny za sebou tvoří pět fází roku.

Shǐjì:

Když Wǔdì nastoupil na trůn, Dǒng Zhòngshū se stal správcem v Jiangdu. Využíval katastrof a nepravidelností zaznamenaných v Letopisech k tomu, aby odvodil způsob, jakým yin a yang vzájemně interagují. Proto, když šlo o přivolávání deště, zablokoval yang a dal průchod yinu; když šlo o zastavení deště, udělal opak. Když tyto aktivity prováděl na svěřeném území, vždy měl úspěch.

Shǐjì (Dǒng Zhòngshū):

Když se má objevit pravý císař nebo král, nejprve se objeví příznivá znamení. Když má zemřít, nejprve se objeví nepříznivá znamení. Je to proto, že věci stejných kategorií se navzájem přitahují.

→ v díle *Laozi* 老子 důraz na yinové hodnoty:

Laozi 42:

Všechny věci se obracejí zády ke yinu a objímají yang, naplňují se životní energií (氣 qì) a tak nastává soulad.

To, co lidi považují za odporné, je osíření, osamocení, nehodnost, avšak vládcové se tak sami nazývají.

Proto, někdy věci, když z nich ubereme, tak nabudou, a jiné, když jim přidáme, tak jich ubude.

Laozi 28:

Kdo zná svou mužskou stránku, ale drží se své ženské stránky, stane se údolím podnebesí.

Kdo se stane údolím podnebesí, pravá charismatická síla de se od něj neodloučí, navrací se do stavu novorozence.

Kdo zná své bílé stránky, ale drží se svých černých stránek, stane se vzorem pro podnebesí.

Kdo se stane vzorem pro podnebesí, pravá charismarická síla (dé 德) se [od něj] neodchýlí, navrací se do stavu bez krajností.

Kdo zná svou slávu, ale drží se svého ponížení, stane se dolinou podnebesí.

Kdo se stane dolinou podnebesí, ten má pravé charismatické síly de dostatek, navrací se do stavu nevyhraněnosti (復歸於樸 fù guī yú pǔ).

Pět fází (wǔ xíng 五行):

- země, dřevo, kov, oheň, voda

- opět především korelativní klasifikační systém (světové strany, roční období, barvy.....)

Životní energie, dech (qì 氣/气)

- kosmologický význam: vše je shlukem qì; původní qì, ze které vznikají všechny věci

Laozi 42:

Dào (道) rodí jedno, jedno rodí dvě, dvě rodí tři a tři rodí všechny věci.

Huainanzi:

Když se ještě neutvořily Nebe a Země, vše bylo rozsáhlé, nezměrné, temné, temné a bez vzhledu, nazývalo se to Velký počátek. Dào začalo v prázdných nezměrnostech. Ty zplodily vesmír, z něhož se zrodilo qì. To nabylo obrysů. To, co bylo čisté a lehké, stoupalo a rozšířilo se tak, že vzniklo Nebe. To, co bylo těžké a hrubé, se sráželo a shlukovalo, takže vznikla Země. [...]

Spojené podstaty Nebe a Země daly vzniknout yīnu a yángu. Koncentrované podstaty yīn a yáng daly vzniknout čtyřem ročním obdobím. Rozptýlené podstaty čtyř ročních období daly vznik všem věcem a bytostem. Teplý dech yángu hromaděním zplodil oheň a podstata dechu (qì) ohně dala vzniknout Slunci. Nahromaděný chladný dech yinu dal vzniknout vodě a esence dechu (qi) vody dala vzniknout Měsíci. [...]

Dechy (qì) odvrhované Nebem, ty, které se odpoutají, dávají vítr, zadržované dechy Země, ty, které jsou harmonické, dávají déšť. Srstnatá i pernatá zvířata jsou druhy, které běhají a létají: proto vycházejí z yángu. Tvorové s krunýři a šupinami jsou druhy, které se skrývají a zalézají: proto vycházejí z yīnu. [...]

→ rituální reforma v roce 31 př. n. l.

Vláda Chengdiho (33-7 př. n. l.) – dva jeho ministři (Kuang Heng a Zhang Tan) iniciovali zásadní změnu imperiální politiky – měla být nyní založena na kanonických knihách:

V záležitostech císařů a králů není nic důležitějšího než podporovat řád Nebes. Při podpoře řádu Nebes není nic důležitějšího než oběti a obřady. Proto dávní světci [...] obětovali Nebesům na jižním předměstí v souladu s náležitostí yangu. Obětovali Zemi na severním předměstí v souladu s náležitostí yinu.

V dávných dobách králové Wen a Wu z Zhou obětovali ve Feng a v Hao a král Cheng obětoval v Luo. Z toho je zřejmé, že Nebesa následují krále tam, kde žije, a tam přijímají jeho oběti. Je proto vhodné, aby oběti Taiyimu v Ganquanu a Houtu v Hedongu byly přesunuty do Chang'anu v souladu s praktikami dávných králů.

→ reakce – Liu Xiang (jinak významný hanský konfucián) – ovšem hájil názor, že duchové a božstva komunikují s lidmi na určitých místech, a tam je jim třeba obětovat (a žádný odkaz na dávné vzory)

→ odpověď dalšího vzdělance, Gu Yonga:

Váš služebník slyšel, že kdo má jasno v otázce povahy Nebe a Země, nemůže být sveden duchy a anomáliemi [interpretovanými jako znamení]. Kdo rozumí rozvržení deseti tisíc věcí, nemůže být sveden tím, co nezapadá do stanovených kategorií. Ti, kdo se obracejí zády k pravé cestě lidskosti a náležitosti a nechtí modelové výroky Pěti kanonických knih, a místo toho se zabývají zprávami o nepravidelnostech, anomáliích, duchách a božstvech, uctívají magické formule, snaží se zrušit oběti, které nic nepřinášejí, a jdou tak daleko, že věří v existenci nesmrtelných v tomto světě a polykají elixíry nesmrtelnosti, [...] všichni klamou lid, drží se falešných praktik, hájí faleš a výmysly, aby svedli na scesti přítomného vládce.